

Передплата

за «РУСЛАНА» вкочислено:
в Австрії:
за члнй рік . . . 20 пер.
з. на року . . . 10 пер.
з. червль року . . . 5 пер.
з. місяць . . . 170 пер.

За границею:

члнй рік . . . 16 рублів
або 36 франків
за рік року . . . 8 рублів
або 18 франків
Податкове число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і думку на кареси: з се вольмен молодста і віри не повьменш,
бо руске ми сердце і віра руска» — В Руславох псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свьят
о 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» від
ч. 1. п. Дамбровского (Хорун-
щини). Експедиция місцева
в Агенції Соколовского в
пасажі Гавсмана.

Рукописи зветься сляхше
на попереднє застереженє.—
Рекламациі неопечатаніє
вільні від порта. — Оголо-
шенє звичайні приймають-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надїсланіє» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Перше ювілейне цїсарске торжество.

(+) Цїсар Франц Йосиф був в четвер осередком величавої заяви почести, яку єму з нагоди шістьдесятилітє володарства зложили німецькі князі під проводом цїсаря Вільгельма в свьяточно пристроєній столиці Габсбургів. Се було незвичайне торжество, якого дожив патрирх володарів, котрий своїм богатим досвідом, як і незвичайними печалами, безнастанною, невтомною працею здобув собі високе поважанє посеред володарів свьїта і всіх культурних народів. Але посеред того блеску торжественно пристроєної столиці, посеред того незвичайного збору чолобигних володарів німецьких виринає поважна і сановита постать сїдоголового монарха, перед котрої величностю в тїм свьїтлїм, торжественнім образі все уступає.

Цїсар Вільгельм, котрий з німецькими князями складає бажаня Габсбурьскому ювілятові, дав вираз відомому в цілїм свьїті переконаню, що несхитна словність нашого монарха, справедливість і прихильність до інших держав здоблять найвірнійшого союзника, найпевнійшу підпору мира.

В сїй свьїтлій хвилі пересували ся всякі спомини вірадных і важких пережитих хвиль, повних поважного змієту. Цїсар Франц Йосиф є найспокійнійшим і найпильнійшим трудовником в державі, що без наріканя і жалів не устає в праці від досвїта до ночи, перенятий лише гадками своєї держави і єї народів. Тимто огляд сего трудолюбивого володарства в порівнаню з сучасним станом на нових підвалинах основаної могутної монархії будив без сумніву питомі, глибокі чувства в душі володаря, котрий пережив усі злидні, задержавши певну рівновагу і ясний, незамрачений погляд на державні справи і потреби. Всякий отже клонить голову перед володарем, що перебув стілько всяких боротьб і невзгодин в невсипучім труді і був керманичем перестрою давної монархії в новітну, що вимагало чимало розуміня, обачности, витривалости і терпеливости.

Четвергове торжество було виразом сего незвичайного поважаня, яким загально в свьїті тішуть ся цїсар Франц Йосиф, чолобитнею для всіх тих рідких прикмет душі і сердца, якими визначає ся сїдоголовий володар. Се засвїдчив також могутний союзник нашої монархії, оцінюючи многоважне значінє для європейского мира і спокійного культурного роз-

витку народів сєй приязни і сего союзу майже трицятилітнього, якого творцем є достойний ювілят.

Прибувши до Відня німецькі князі з цїсарем Вільгельмом і цїсарєвою, удали ся в четвер о 12-їй годині до цїсарского замку в Шенбруні.

Складаючи бажаня на чолі німецьких князїв, цїсар Вільгельм промовив ось тими словами: «Найясн. Пане! Взнеслий допуст ласки Божої і Провидїня зєдинив нас нинїшнього дня при особі В. Ц. Величности. Шістьдесять лїт, два поколїня присвьятив єси, В. Ц. Величности, добру і шастю своїх народів у ревности, не знаючий відпочинку, і в найвірнійшїм, найблагороднїйшїм сповнюваню обовязку. З зовсїм оправданою гордостю і з високим вдоволенєм може Твоє сердце відчувати, Найясн. Пане, коли з усіх сторїн піддані старають ся відплатити повною преданности вдякою і любовю за монаршу вітцївску вірність своєму з честию улюбленому володарєви. Але не лише мільони власних підданих звертають ся до улюбленого цїсаря і короля в радїснїм настрою свьята, нї, також далеко поза межами монархії свьїт з почестю і подивом клонить голови перед сивоволою постатью В. Ц. Величности.

„Бачиш тут, Найясн. Пане, три поколїня німецьких князїв, зібрані докола Тебе. Нема тут ані одного, для котрого би В. Ц. Величність не була взірцем уже тоді, поки що він сам не був покликаний до виконуваня свого високого уряду. В. Ц. Величність в 60-лїтній праці сотворив величній приклад, котрим одушевляти ся будуть ще діти наймолодших з нас.

„Тому посиїшили сюди, ми вірні приятелі і союзники В. Ц. Величности а з нами моя подруга, що би дати свьїдоцтво оживляючим нам сердешним почуваням глибокої приязни і привязаня до Тебе, Найясн. Пане! Із зворушеним сердцем складаємо нашу чолобитню благородному заборолу мира і благаємо Бога, що би зливав на єго голову найщєдрїйші благословєнства“.

Цїсар Франц Йосиф відповів на се: „В. Ц. Величність спільно з кн. регєнтом Баварії, королями саским і вїртемберским, присутними тут союзними князями і представником вільних міст ганзеатцких постановили в повній привітливости лично зложити бажаня з нагоди 60-лїтя мого володарства. Ся проява приязни, так дорога мому сердцю, котра буде належати до найціннійших споминів мого житя, зворушє як найрадїснїше має сердце і прошу прийняти за се мою найщиршу, глибоко відчувану подяку.

Можу в тїм вельми ушастливляючим мене актї сердешної прихильности добачати торжественну манїфєстацию монархічної засади, котрій Німєччина завдячє свою могутність і свободу. Також сила Австро-Угорщини лежить в тїй засаді, а у вірности і незмінній любови моїх народів черпав я все нову віраду, що би вдоволити своїм тяжким обовязкам.

„Подїя, що дано мені сегодня бачити около себе згромаджених стілько німецьких князїв, є крім того найвиразнїйшим потвєрженєм тісного і несхитного союзу, що єствує між нами майже 30 лїт. День сєй скріпляє в мені радїсну надїю, що сєй союз змагаючий лише до мирних цілей, попертий також змаганями інших держав, сповнить зовсїм свою задачу аж в найдальшу будучину. Благаю Провидїнє, що би по всі часи в своїй ласці і опіці мало В. Ц. Величність і всіх німецьких князїв, як і цїсарєву, котрої приява мене глибоко зворушила і зобовязала до горячої вдячности“.

Після сего удала ся цїсарєва німецька до апартаментів цїсаря і зложила єму від себе окремо ювілейні бажаня.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Засїданє посольскої палати у второк вказувало, як ми вже зазначували, своїм формальним змієтом і відчитуванєм внесєнь, інтерпєляций та відповідий на них, що внутрішнє положєнє полїтичне не вьясненє задля язикового німецько-чєского спору внесєного до судів і почт в Чєхах. Отсе положєнє викликало особливо між послами судетских країв настрїй неприхильний для підвисєнєя контингєнту новобранцїв, а як небудь положєнє трохи поправилось, всеж таки не можна єго вважати зовсїм певним. Для правительства виринула була нова трудність з обсадою місця німецького міністра-земляка, але позаяк німецька девятка заявлялась за П р а д е м, отже міністер-президент представив єго монарсі до іменованя так, що цїсарске відручне письмо появить ся в четвер, а запрясьженє послїдує в пятницю. Показало ся отже, що сї сторонництва, котрі бажали язиковий спір і заспокоєнє національних потреб при нагоді сего іменованя злучити з підвисєнєм контингєнту новобранцїв, були принєволені сї домаганя поки що понєхати.

При сїй нагоді порушено справу прискорєнєя ухвали бюджету, одначє наради клубів і клубових представників скінчили ся на висловненю бажань, що би бесїдники, скілько спроможности, обмежували ся в промовах, одначє регуля-

мін не дав найменшої в тім напрямі поруки.

Виконний виділ чеських христ. суспільників в Празі ухвалив візвати послів державної ради, скоро дістануть начерк языкового законопроекта, щоби застановили ся над справою компетенції, позаяк до управильнення языкового питання покликаний передовсім чеський сойм. Виконний виділ заявляє ся за двоязиковістю урядників і домагає ся як найскоршого скликання чеського сойму.

Як звіщає *Konserg. Korresp.*, не осягнув бар. Бек доси порозуміння з чеськими послами Народ. Клубу, хоч провадив з ними довгі переговори для пояснення. Настрій між молодочехами вельми роздратований. В присутності Прашка поставлено в клубі хліборобників домагане, зараз висувати послідовности, колиб міністер судівництва піддав ся напорови Німців.

Парлямент. комісія Народного Клубу була візвана до бар. Бека на середу, щоби обговорити всі ті справи. На парлам. комісії вельми остро виступав Крамарж, коли Грубан і Удржаль дораджували міркувати ся.

Буковинський закон учительський, на основі котрого мали бути плати учительські значно підвищені, не одержав цісарської санкції. *Reichspost* звіщає, що самі вольнодумні послы буковинські, котрі причинили ся до ухвалення сего закона, щоби учительство приєднати для себе при виборах до держ. ради, опісля робили заходи в міністерстві, щоби ударемнити его санкцію. Буковинське учительство роздратоване наслідком сеї дволичности вольнодумних послів, котрі уміли запрягти учителів до свого агітаційного воза, а відтак самі їх полишили.

Здержане викладів пр. ф. Вармунда, як ми вчера звіщали, толкують німецькі вольнодумці тим способом, що нібито се стало ся для охорони Вармунда. *Reichspost* замічає, що ся охорона повинна бути так обезпечена, щоби університет в Інсбруку раз на все був визволений від тих викладів перквовного права проф. Вармунда.

Процес бувшого міністра справедливости Польонього виточений послы Лендельови о оклеветане закінчив ся в Будапешті увільненем Ленделя від закиду клевети, а засуджено его лише за обиду чести. Одначе сей процес є в дійсности моральним засудом для Польонього, позаяк в розправі витягнуто всі брудні справки его за цілі десятки літ, яких він безкарно допускав ся, а на оставку під прапором независимців став ще міністром справедливости! Тут наглядно виявило ся, що для таких людей, як Польоні, а таких в Угорщині немало, єсть політика інтересом (*Geschäft*), який робить ся вигідно на посольстві. Отсей процес пояснює нам також партійні справи в Угорщині, бо не о засади веде ся там боротьба, а о особисті справи і користи, а се тим сумнійше, що такі люди як Польоні, котрі робили інтереси на домах розпусти, виступають яко представники «нації». Сумно лише те, що Австрія так тісно звязана з сею здеморалізованою державою, але з другого боку показує ся, що спільне міністерство не має чого лякати ся, коли угорські міністри прийдуть із своїми бундючними домаганями, бо се вимагає лише кріпкої руки, щоби сі домаганя спровадити до властивих границь. Будапешт і ціла Угорщина і єї публично житє заражені тяжкою недугою, визискуванем публичного житя для приватних, особистих цілій, а се виявив як на долоні процес Польоні-Лендель.

Заграниця.

Над положенем в Марокку відбула ся в Парижі нарада тайна міністрів і генералів при участі генерала Льютея, котрий щойно вернув з Марокка з подрібним звітом. Дневники звіщають, що на сій раді розправляли про небезпечність дальшої анархії в Марокку. Арабський рух може перекинути ся з Марокка до оранської провинції в Альжирі і викликати ворохобно в посіlostях французских в Африці. З другого боку безнастанні битви Французів з Арабами мароканськими під Касаблянкою не доводять до ніяких вислідів, а навіть обнижують повагу Франції. Генерал Льютей подав плян діланя, котрий скоро довіби до успокоєня Марокка. Сей плян полягає на збільшеню оружных сил в Альжирі і під Касаблянкою, а відтак дві армії французькі мали би вирушити одна із сходу з Альжиру, а друга з півночі під генералом Амаде. Обидві армії мають заняти столицю Фец і Маракеш, себ то ціле Марокко. Не відомо, чи сей плян прийнято. На всякий спосіб булаб се уже велика колоніальна війна.

Льондонські купецкі круги, котрі довгий уже час заходять ся проти союзу з Японцями, розповсюджують вісти, що японські агенти пособляють повстаню в Індії. Там має бути великий заговор, в котрім беруть участь індійські революційники, що дістають гроші і оружє від Японців. Сей заговор наміряє викликати велике замотане воєне в середній Азії, щоби не допустити до порозуміння між Англією а Росією. Сі коромоли обхопили цілу Індію, Афганістан і Персію. Також в англійских кругах правительственных уважають положенє в середній Азії вельми зрізним. Можливо також, що Англія хоче вихисувати теперішні події до забору Афганістану і такі вісти розповсюджує лише для обаламученя прилюдної опінії.

На конгресі Зєдин. Держав Америки відбули ся недавно знов горячі розправи над поновним домаганем Розвельта, щоби будовано 4 нові великі панцирники, а не два, як конгрес попередно ухвалив. Одначе конгрес знов відкинув се домагане і ухвалив будувати лише два. Не помогла нічого відозва Розвельта, поперта всім днявникарством, що Америка потребує великої фльоти, не помогли докори недостачі патриотизму, зроблені мільярдерам. Конгрес висловив погляд, що Америка потребує лише фльоти для охорони. Велика фльота могла би похнути Зєдин. Держави до війни з Японією, а конгрес дбає о мир. Відмова домаганя сего є великим моральним пораженем Розвельта, одначе імовірно рішучий президент порушить сю справу иншою дорогою.

Політичні комбінації змінюють ся тепер вельми скоро. Недавно голошено про неминучу війну між Америкою а Японією, а тепер замість війни ладить ся сьвіт оглядати братане американської фльоти з японською в Токіо. Деякі політики вєвняють навіть, що небавом повстане союз англійско-япаньско-американський, що має поділити ся володарством над Великим океаном. Але позаяк Японія і Хіни зброять ся, отже з того повстали вісти, що небавом вибухне япаньско-хінська війна, котра скінчить ся імовірно параженем Хін, новим договором що до укладу відносин на далекім Сході, некористним може для Росії, але користним для трех володарів Великого океану. Хінські послы очевидно заперечують рішучо, мов би Хіни ладили ся до війни з Японцями, але се не спиняє політиків робити щораз нові комбінації. Запевняють, що накопили уже мають упасти воєнні громи,

то перше стане ся се в жовтім сьвіті, а відтак надтягне та буря і до Європи.

В Зєдинених Державах виносило число безробітних з родинами з початком цьвітня $4\frac{1}{2}$ мільона осіб. Се страшне число є наслідком погіршеня народо-господарского стану в Америці. Задля недостачі роботи виїхало з Америки весною з поворотом до Європи більш як 600 тисяч людей. Найбільша часть безробітних припадає на Новий Йорк і его околиці і на инші великі округи промислові. Поправи фінансових відносин в Америці нема що сподівати ся, тим то робітничі організації переживають важке пересилєне. Дуже імовірно, що послідує значне обнижене робітничої плати і Америка стратить славу краю легкого зарібку.

Япанці поставили в Порті Артура памятник для звеличєня поляглих Росіян і запросили на відкрите представників російского війска. Відкрите має тепер відбутися. Се вельми рідкий случай в історії війн, бо звичайно воююча сторона дбає о звеличєне своїх виключно лицарів, обмежаючи ся лише до похоронєня тіл противників без окремого торжєства. Поступок Японців євдичить о високих їх культурних прикметах.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

VI.

Зі Львова, 27/1. пополудні 1869.

Високоповажний Добродію!)

Добре часомъ и повільненькимъ бути, а то я діставъ рано Вашъ листъ IV — одвітвъ на его, подавъ на почту, виславъ телеграмъ, що Вашого листу II вразъ съ Домонтаромъ не одержавъ — а пополудні наспівъ и Вашъ листъ II и Домонтаръ окреме, цілий Йовъ и свят. Письма від 30—35 аркуша и псалтира XX псалмівъ. Все гараздъ, все добре. Заразъ и телеграфуватиму до Васъ — та простіть, що захлопотавъ Васъ та Вашу Паню. Листи спочивали собі на почті здорово — а листоношъ відмовлявъ ся, що мого адресу не знавъ — брехавъ.

Теперь одвітую Вамъ — Добродію на листъ II.

1. Поправки прийдуть у 4-те число Правди.

2. До Гатцука писатиме Партицький. Торікъ вінъ не казавъ собі прислати Правди — на те не зважатимемъ, а стрібумь.

3. Чомъ Омелянъ не одписує? нехай самъ Вамъ скаже, коли писатиме до Васъ.

4. Изъ коробки вишлю те все, чого Ви у IV листу домагаєтесь.

5. Съ книжокъ українськихъ, що маємо, та що роздобудемъ вишлемо Вамъ такожъ. Хто займеть ся редакциєю Хрестоматії. — Се діло думавъ би я теперъ ще годі розпочинати, не порозумівшиъ зъ нашою Радою школьною. Усяка книжка, зъ котрої маєть ся учити молодіжъ, мусить бути одобрена радою сею — або ліпше сказати, комиссією для уложеня книжокъ школьнихъ. Лишіть міні трохи часу — то я и зайду до инспектора Черкавського и вивідаюсь у его, чи не булабъ охота въ Раді школьній передати вистачанє такої хрестоматії міні або кому другому. Тоді буде можна на певно взяти ся за се діло. У насъ робивъ надъ такою читанкою для вищихъ класъ кацапствующий Торонський, катихитъ въ Дрогобичу, тільки що не потрапивъ вінъ сего діла.

) На долі: Вп. Павт. Кулішу въ Флоренцію.

